

Այլոս եթէ չկրցաւ մատենագրել անձամբ, կրցաւ թարգմանութիւններ ընել տալ: Եթէ լոյս տեսած ըլլային իր ծրագրով եղած թարգմանութիւնները, հարկ պիտի չմնար հիմայ ըսելու թէ թարգմանութեան ընդարձակ մատենադարան մը կը կազմեն ատոնք: Եթէ ոչ որակի, գոնէ ասակէ կողմէն կը գերազանցեն ատոնք ոսկի եւ արծաթի դարուն բոլոր թարգմանութիւնները: Քանի ըսի, որովհետեւ անժխտելի եւ անհամեմատելի է, Սահակ Մեսրոպեան Գպրոցի թարգմանութեանց արժէքը. մի միայն Ս. Գիւրգի կը բաւէ որակով ալ, քանակով ալ գերազանցելու յաջորդող բոլոր դարերու թարգմանութիւնները: Ես Այլոսի թարգմանութիւնները գիտել կու տամ իբր անակնունելի իրողութիւն մը այնպիսի ժամանակի մը մէջ, ուր գրական աշխարհը ամուլ էր եւ հոգեւոր իշխանութիւնները բնաւ չէին խորհած կամ չէին կրնար խորհիլ գրական պէտքերու վրայ:

Անկումէ ազատել երկու պատրիարքութիւնները, եւ աշխատիլ գործնականապէս որ Հայոց Աթոռիկոսութիւնը իրենց համամիտ երկու ձեռքերու (Ուլնեցիի եւ Մշեցի Աբրահամ Աթոռիկոսներու) անցնի հետզհետէ, լաւ կառավարութեան մը համար, եւ այս բոլորը յաջողընելէ ետքը՝ թարգմանութիւններու մղում տալ՝ թեթեւ իրողութիւններ չեն:

Իր դարուն արեւմտեան զարգացումը (culture), բարի նախանձով մը կը լեցընէ Այլոսին սիրար: Աթոռիկոսութիւնը, որ իր սնունդը արեւմուտքէն կ'առնուր եւ կը ճոխանար մանաւանդ Մայրաքաղաքի մէջ իր օտար աստուածաբաններով, իր օտար հեղինակութիւններով կամ թարգմանութիւններով, անշուշտ կարեւոր կը իւր մ'ունին Աո-

---

Բանկէոսն Ալեքսանն Բաղիշեցի . . . — Ալեքսանն հարկաւ լաւ խօսողի նշանակութեամբ գործածուած է հոս: